

Tussen dwang en drang

Waarom in twee weken kon, wat in twintig jaar niet lukte. En wat te doen om het zo te houden?

In twee weken kon wat in twintig jaar niet lukte. Er was ontschotting tussen sectoren, tussen bedrijven, tussen afdelingen en functies. Waar sommigen al twintig jaar van dromen, werd in een mum van tijd gerealiseerd. Vastgeroeste grenzen werden verlegd, verlammeende regels en procedures werden opzij gezet.

Grote voorspellingen waren en zijn legio. In de geschiedschrijving zou 2020 een kantelpunt zijn met een pré- en post-corona samenleving. Vergelijken we de eerste golf met de versoepelingen, dan kan men nu al voorspellen dat de wereld na Corona heel erg dreigt te lijken op die van voor Corona. Hoe komt dat? En vooral, wat moet er gebeuren om het oorspronkelijke momentum vast te houden? Hoe zorgen we voor verankering van de vertoonde wendbaarheid en veerkracht in onze samenleving, beleid en organisaties zodat we toekomstige ongewone problemen beter voorbereid, en dus met minder (gepercipieerde) schade, tegemoet kunnen treden?

Een kafkaëske omgeving die ooit nuttig en prettig was, smooit wendbaarheid en veerkracht in de kiem

Vooraleer tot een receptuur te komen, staan we stil bij het grote maatschappelijke wonder. Waarom kon de kanteling nu wel, werd 'Anders Organiseren' plots aantrekkelijk? Het antwoord is niet ver te zoeken: er was dwang en drang.

Dat er een dringende en breed geziene noodzaak was, is een open deur intrappen. Die drang tot verandering werd en wordt gevoed door het feit dat de bedoeling heel duidelijk was. Laat dat nu net zijn wat in veel organisaties of beleidscircuits doorheen de decennia verdwenen is. Recept nummer een: zet de bedoeling terug op de agenda. Dan komt de klant, burger, patiënt, leerling vanzelf centraal te staan. Rondom hen organiseren en geen disciplinegecentreerde silo's bouwen is dé boodschap van de toekomst.

Maar hoe houden we dat vast? Door massaal te investeren in systeemoverschrijdende missie- en visievorming. De Minister van Binnenlandse Zaken en Institutionele Hervormingen en iedereen aan de top van een netwerk of organisatie weet wat te doen.

Iedereen die in het oog van de Covid-19-storm stond, getuigt het. De drang werd niet gevoed vanuit commando- en controlecentra. Die leken vooral op de toren van Babel. Het was vooral veel lokaal gemobiliseerde energie. De les ligt voor het grijpen. Lokaal empowerment en gedeeld leiderschap zijn de basisbouwstenen voor wendbaarheid en veerkracht.

Een principieel decentralisme moet het leidend uitgangspunt zijn.

Daarbij moet niet nostalgisch gedroomd worden van een petieterige kleinschaligheid. Integendeel, de

Zet de bedoeling terug op de agenda. Dan komt de klant, burger, patiënt, leerling vanzelf centraal te staan

crisis heeft eens te meer het nut van schaalvoordelen gedemonstreerd. Een 'decentraal, tenzij...'-bestuurlijk ontwerp, ingebed in een eerder grootschalig organisatiemodel is het fundament van de toekomstige wendbaarheid.

Met die grootschaligheid gaan we best gematigd en slim om. Ontzettend veel van hetzelfde (of het nu monoculturen in de landbouw, de industrie, de dienstverlening of de zorg zijn) is nooit goed want kwetsbaarheid troef. De 'concentreer-je-op-je-kern-business' heeft wereldwijd uitgerekte, kwetsbare waardenketens opgeleverd. Het zijn (slechte) biotopen waarin virussen en andere risico's pandemisch gedijen. Observerend dat op een bepaald moment in België niemand een eenvoudig product als een veilig mondmasker kon produceren, ligt het devies voor de hand. Verkort de keten en investeer terug in resourcing.

Tot slot is nog maar eens bewezen dat de bureaucratiesing de vijand is van dwang en drang. Een kafkaëske omgeving die ooit best nuttig en prettig was, smooit wendbaarheid en veerkracht in de kiem. De bereidheid om regels en procedures die in het verleden hun nut bewezen (tijdelijk en voorwaardelijk) buiten werking te stellen, is dan ook een conditio sine qua non voor een fundamentele en duurzame omslag.

We hebben de draaglijke lichtheid van het veranderen willens nillens mogen ervaren. Wie de dwang voelt te moeten veranderen en wie de drang voelt te willen veranderen: grijp uw momentum. Dat gaapt als een oven...

Prof. dr. Geert Van Hootegem

samen zorgen we voor elkaar in deze moeilijke tijden

dank je wel

Zorg is essentieel. Dat maakt de coronacrisis heel duidelijk. Applaus en respect voor iedereen die zich inzet voor een ander is zeker op zijn plaats. Bij Goed gaan we voluit voor veilige zorg. Je kan onze verstrekkers, bandagisten, specialisten en audiologen nu ook via een **videoafspraak** bereiken. Zo krijg je in absolute veiligheid een antwoord op al je zorgvragen voor jezelf of je patiënt.

Videoafspraak maken?
Bel naar 03 205 69 29 (thuiszorg)
of 03 205 69 20 (hoorcentra).

Shop 24/24 online via
www.goed.be/webshop

goed
want voor minder
gaan we niet.